

Enheten för näringslivsutveckling
Pernilla Nordström

Skärgårdssamarbetets exekutivkommitté 2017-11-28

Närvarande Exekutivkommittén:

Gustav Hemming, SLL
Jens Sjöström, SLL
Meeri Wasberg, Haninge kommun
Anna Waxin, Skärgårdsstiftelsen
Ulf Westerberg, SIKO
Åsa Ryding, Länsstyrelsen, ordförande
Pernilla Nordström Länsstyrelsen, sekreterare

Förhinder:

Deshira Flankör, Värmdö kommun
Michaela Fletcher, Österåkers kommun

Övriga deltagare

Eva Dahlström Rittsél, enheten för kulturmiljö, Länsstyrelsen, punkt. 3
Inger Starheim Lagerquist, tillväxt- och regionplaneförvaltningen, SLL
Karina Uddén, avdelningen för tillväxt, Länsstyrelsen

1. Mötets öppnande.

- Åsa öppnade mötet och hälsade alla välkomna.

2. Godkännande av dagordningen

- Dagordningen godkändes.

3. Minnesanteckningar från föregående möte

- Minnesanteckningarna godkändes och lades till handlingarna.

4. Översyn av kulturmiljövårdens riksintressen i Stockholms skärgård

- Eva Dahlström Rittsél informerade om den pågående översynen av länets riksintressen för kulturmiljö. Syftet med projektet är att förbättra förutsättningarna för att hantera kulturmiljövårdens riksintressen, framför allt för kommunerna och Länsstyrelsen. Dagens kunskapsunderlag och texter togs i huvudsak fram 1987 och behöver uppdateras, både p.g.a. förändringar i fysiska miljön och i synsätt. Översynen utgår från dagens riksintresseområden och omfattar både urval, beslutstexter och avgränsningar. Avsikten är inte att det ska bli flera riksintresseområden. Beslut om förändringar fattas av Riksantikvarieämbetet.
- Översynen genomförs i tre etapper under sex år och är upplagd efter sex teman: Skärgårdsmiljöer, Farleds- och kommunikationsmiljöer, Landsbygd förhistoria –

Datum
2017-11-02

stormaktstid, Herrgårds- och slottsmiljöer, Städer, tätorter, förorter och villasamhällen samt Industrimiljöer. Temaindelningen underlättar bl.a. för jämförelser inom länet. Skärgårdsmiljöerna ingår i första etappen.

- Dialogen med kommunerna är mycket viktig. Länsstyrelsen har haft dialog med alla skärgårdskommuner med anledning av projektet och har överlag fått positiv respons. Projektet har tydlig koppling till kommunernas översiktsplanering, till RUFSS, Riksantikvarieämbetets Handbok för kulturmiljövårdens riksintressen (2014), riksintresseutredningen, regeringsuppdrag 2015–16 till Boverket och länsstyrelserna gällande arbetet med riksintressen i relation till bostadsbyggandet m.fl. uppdrag. Många län håller på med översyn av sina riksintresseområden.
- *Diskussion och frågor:*
  - Flera tog upp riksintressena för kulturmiljövård i förhållande till skärgårdens utveckling. Hur kan utveckling möjliggöras trots riksintressen? Eva svarade att ett utpekande av riksintresse inte alls innebär att en död hand läggs över området, men att man måste ta större hänsyn till befintliga värden och inte kan bygga vad som helst var som helst. Dialogen är viktig för att hitta fram till bra lösningar.
  - Anna efterfrågade dialog med Skärgårdsstiftelsen, som är en stor markägare. Eva informerade att man hittills koncentrerat dialogen till kommunerna men att en idé har väckts om temaseminarium för en bredare krets. Kontakt Eva och Anna är nu upprättad!
  - Jens undrade om hur översynen förhåller sig till riksintressen för andra sektorer. Eva förklarade att denna översyn bara rör kulturmiljöer i sig. Pernilla tog upp att kommunerna i sina översiktsplaner ska redovisa hur de tar tillvara riksintressena. Där finns möjlighet att belysa olika riksintressen i förhållande till varandra. Länsstyrelsen har en viktig uppgift i att väga samman olika riksintressen, t.ex. i planärenden.
  - Jens föreslog att Länsstyrelsen tar initiativ till en mer allmän diskussion om riksintressen. Riksintressena blir ofta ifrågasatta, samtidigt som kunskapen om riksintresseinstrument ofta inte är så hög. Det skulle behövas en kunskapsinsats med utrymme för dialog och kritik. Länsstyrelsen tar hem frågan.

5. Kortrapporter från Länsstyrelsen

- Pernilla informerade om aktuellt arbete.
- *Samordnade finansieringslösningar* initierades av Exekutivkommittén 2016. Projektet har nu kommit så långt att Länsstyrelsen, Landstinget och kommunerna Haninge, Värmdö, Österåker och Norrtälje har kommit överens om att lägga pengar i en särskild pott för mindre skärgårdsprojekt. Just nu utreds de juridiska och administrativa förutsättningarna.
- *Utredning om förbättrad paketutredning* initierades också av Exekutivkommittén 2016. En enkät har skickats ut och sammanställts. Nu pågår dialog med distributörerna i positiv anda.
- *Regeringens utredning om besöksnäring – En samlad politik för upplevelsebase-rad tillväxt* lämnas till Mikael Damberg den 4 december. Sannolikt väntar remiss under våren.

Datum
2017-11-02

- *Samverkan kring företagsutveckling.* Pernilla berättade att Länsstyrelsen försöker förbättra kanalerna för stöd till företag. Ett exempel på utökat samarbete var Värmdö kommuns och Värmdö företagarförenings träff, där Länsstyrelsen och företagsrådgivare var inbjudna att berätta om möjligheter för företagare att söka stöd för rådgivning när det gäller företagsutveckling.

6. Permanentbostäder – initierade utredningar

- Meeri och Pernilla informerade om att frågan har förts ut i respektive organisation och att personer är på väg att utses men att startskottet ännu inte har gått. Inger meddelade att tillväxt- och regionplaneförvaltningen har personer utsedda som är redo för medverkan.

7. Översyn av fokusområden

- Diskuterades förslag till fokusområden för kommande år, utifrån rapportering från den arbetsgrupp som tillsattes på förra mötet. Utöver de områden som då lyftes, har förslag väckts om havsplanering och avfall. Samtidigt konstaterar gruppen ett behov av att ytterligare koncentrera arbetet.
- Gustav tog upp att några områden bör vara ”superprioriteringar”. Bostadsbyggande skulle t.ex. behöva tas upp på varje möte. Likaså är lokal service och näringslivsutveckling centrala frågor.
- Flera tog upp vikten av att ha kvar skolfrågan som eget område och inte integrera det i lokal service. Perspektivet är dock att allt hänger ihop – tillgång till skola, bostäder och service.
  - Gustav väckte förslag om att bjuda in KSL till Exekutivkommittén.
- Pernilla tog upp att alla tre hållbarhetsdimensioner bör vara representerade i fokusområdena.
- Anna berättade om Skärgårdsstiftelsens projekt med utbildningsplatser i skärgården och behovet av att få skolorna att upptäcka och nappa på erbjudandet. SLL subventionerar bussresan. Med koppling till detta föreslog Pernilla att vi inte bara bör arbeta för skärgårdsbefolkningen och turister, utan även för att öka stockholmarnas tillgång till skärgården – detta skulle eventuellt kunna vara ett fokusområde.
  - Medskick till Anna från övriga: nyttja rektorsträffar, använd skolornas studiedagar och gör en riktad insats mot lärare.
- Anna tog upp frågan om roller och ansvar vad gäller de olika forum som finns skärgårdsarbetet, inte minst Regionala skärgårdsrådet, Exekutivkommittén och Stockholm Archipelago. Länsstyrelsen arbetar också med skärgården utifrån flera olika plattformar.
  - Pernilla informerade om att frågan om vilket forum som gör vad även har tagits upp av kommunerna inom Stockholm Archipelago. Det finns en uppenbar risk att samma fråga kommer upp i olika forum men att någon aldrig riktigt tar tag i den.
  - Gustav föreslog en gemensam utvärdering av Regionala skärgårdsrådet och Exekutivkommittén.
  - Meeri menade att Exekutivkommittén utgör en behändig grupp med möjlighet till verkstad mellan mötena.
  - Togs behovet av kommunal representation i Exekutivkommittén, särskilt som det inte sällan blir återbud till mötena. Flera skärgårdskommuner skulle kunna tas med. upp att flera skärgårdskommuner.

Datum
2017-11-02

- Jens föreslog att vi skulle initiera ett bredare projekt kring bostadsfrågan, viktigt att få med aktörer i byggbranschen för att hitta smarta sätt att bygga. Pernilla informerade om att Nordiska Skärgårdssamarbetet också har uppe bostadsfrågan.
- Anna konstaterade också att näringen saknas; skärgårdsföretagarna har t.ex. inget destinationsbolag, vilket är vanligt i andra delar av landet. Skärgårdsstiftelsen har haft kontakt med Åre för inspiration hur man kan arbeta kring detta.
- Bestämdes att göra en gemensam utvärdering av Regionala skärgårdsrådet och Exekutivkommittén för att hitta ett så bra och effektivt samspel som möjligt. En grupp bestående av Inger, Anna, Ulf och Pernilla tillsattes för att ta fram en plan för ett sådant arbete. Förslag till arbetsformer bör vara klart innan valet 2018.
- Bestämdes också att utifrån ovanstående behövs en revidering av strategin. Detta får göras under 2018. Där läggs fokusområdena fast definitivt.
- Bestämdes att ta upp bostadsfrågan som en punkt på varje möte.

8. Initiativ till vandringsled

- Pernilla informerade om att Michael Lemmel, från tävlingen Ö till Ö, har kontaktat Stockholm Archipelago med förslag på en vandringsled igenom Skärgården. I första hand är sträckan Sandhamn – Utö aktuell (där swinrun tävlingen går) men på sikt hela skärgården Nynäshamn – Arholma. Michael har förslag på konsult för att etablera leden och söker nu finansiering.
- Kommittén lovordade samfällt initiativet men konstaterade också att det är ett stort och långsiktigt arbete att anlägga, förvalta och underhålla en led. Inte minst kräver markägaravtalen en betydande insats. Det verkar inte rimligt att få en led på plats till 2018. En vandringsled genom skärgården skulle kunna vara en gemensam vision att jobba mot. Med erfarenhet från Haninges rid- och körväg, avrådde Meeri från att driva leder genom en ekonomisk förening. Togs även upp den stora betydelse en privat aktör som Ö till Ö kan ha för att mobilisering av markägare m.fl. för en led.

9. Övriga frågor

- Inga övriga frågor noterades.

10. Kommande möten

- Kommande möten äger rum (*tiderna är checkade efter mötet*):
  - 6 mars kl. 15.30-17.30
  - 13 juni kl. 13-15

11. Mötets avslutande

- Mötet förklarades för avslutat.

Vid pennan/

Pernilla Nordström